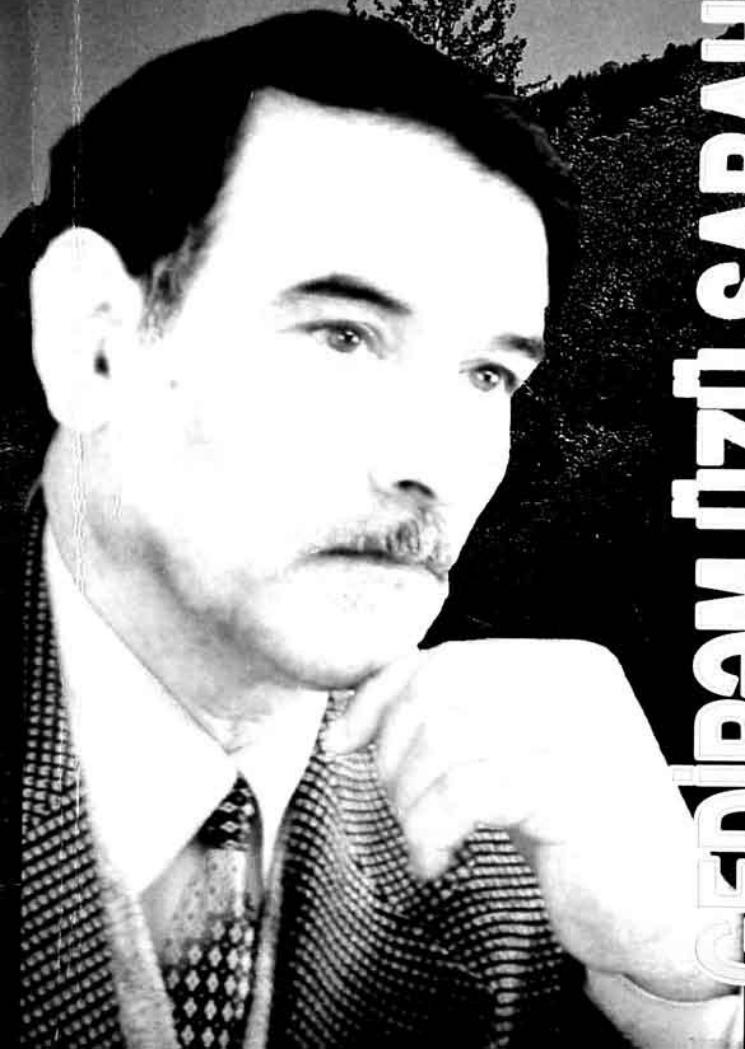

QAFAR SÜLEYMAN

GEDİRƏM ÜZÜ SABAHA

QAFAR SÜLEYMAN

GƏDİRƏM
ÜZÜ
SABAHA

Bu kitabın işıq üzünü görməsində
qayğısını əsirgəməyən həkim
İmran Dadaş oğlu Məmmədova
müəllif təşəkkürünü bildirir.

M.F.ƏSƏRİNOVUNUN
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

Bakı
Şirvanəşr
2009

ARXIV

Beynəlxalq Qızıl Priz laureatı (Madrid, 2004)
Şirvanşər, 24 (1273) 2009
Nəşir Qəşəm İsbayli

Redaktoru
Anar İsbayli
BDU-nun dissertantı

Qafar Süleyman
Gedirəm üzü sabaha
(Şeirlər)
Bakı-Şirvanşər-2009
104 səh

Vətən torpağı, onun əsrarəngiz gözəlliyi, füsunkar təbiəti Qafar Süleymanın "Gedirəm üzü sabaha" kitabında toplanmış şeirlərinin əsas qayəsidir. Şair görüb-bildiklərini tərənnüm edir.

İnanırıq ki, şairin sayca dördüncü olan bu kitabı oxucular tərəfindən maraqla qarşılanacaqdır.

83.3. Az (2)

S

054

© Q.Süleyman, 2009

Ünvan: Bakı- Az 1021. Badamdar qəs. 77
Tel: 492-92-27, 492-93-72, (050) 316-23-40

TƏLATÜMLÜ ŞAİR ÖMRÜNÜN XOŞBƏXTLİYİ

Elə insanlar var ki, anadan şair doğulur. Allahın bəxş etdiyi fitri istedad belələrinə ana bətnində ikən təlqin edilir və dünyaya göz açanda qeyri-adilikləri ilə fərqlənirlər. Baxışlarında dalğınlıq, üzlərindəki nur onların simasına şəfəq saçır. Böyüdükcə təbiətə, Vətənə məhəbbət, saf sevgi onların ürək adlı bulağından nəğmə-nəğmə süzülür, misra-misra könülləri oxşayır. Bulaq yerin təkindən çıxdığı kimi, fikrin, hissın emosional cizgiləri ritmləşən sözlər misralara, misralar bəndlərə, bəndlər şeirlərə çevrilir, kiminsə gözündə adi, sadə görünən detallar onun qəlbində, onun söz süzgecindən öz bədii inikasını alaraq yeni duyumlu, yeni deyimli poeziya nümunəsi kimi imzasını tapır.

Həyatın deltasında şair ömrü həmişə təlatüm içərisində olub. Dünyəvi hadisələr, daxili dünyanın problemləri, hiss və duyğuların, sevinc və istirabların əks müstəvidən çıxıb paralelləşməsi şair dünyasının ikinci bir üzü kimi onunla qoşalaşır, duyğu notlarını tarazlaşdırır, isterik sonluqların məhəbbət tamı ilə qidalanması fəlsəfi aləmin təzahürünü yaradır. Bu baxımdan Azərbaycan Yazıçılar və Jurnalistlər Birliklərinin, Dağıstan Yazarlar İttifaqının üzvü, Qubadakı A.A. Bakıxanov adına "Gülüstan" elmi-ədəbi məclisindən ilk addımlarını atıb, hazırda Dəvəçi rayonundakı "Şabran" ədəbi məclisinə rəhbərlik edən şair-jurnalist Qafar Süleymanın yaradıcılığı xarakterikdir.

Qafar Süleyman ədəbi aləmə 1965-ci ildə yazdığı və 1969-cu ildə "Qurucu" ("Şəfəq") qəzetində dərc edilmiş şeirləri ilə gəlib. Sözsə, sənətə bağlı Qafarın

ürəyində bir yanğı var. Şair olanlar duya bilər ki, poetik yanğı nədir, onda alışmaq nə deməkdir? Şair şeir yazandan şeir hasil olanadək küllü göyə sovrulur, o öz yanğısını oxucu qəlbinə təlqin edərsə, xoşbəxtidir, yenidən alışmaq üçün bir üfürümə bənddir.

Q.Süleymanın dövrü mətbuatda indiyə kimi yüz-lərlə şeiri çap edilib. O, şair kimi imzasını "Çiçi gül-macələri"(2000, "Şirvannəşr"), "Yolum bu eldən düş-dü" və "Məhəbbət olan yerdə" (2001-2004, "Araz" nəşriyyatı) kitablarında təsdiqləyib.

"Gedirəm üzünə sabaha". Bu, 40 ildən çox həm qəlb, həm də qələm dostumun oxucuları ilə dördüncü görüşüdür. Bu kitab öz bədii məziyyətinə görə çox zən-gindir. Şairin bütün dünyasının söz çalarlarından nümunələr kitabdakı "Gedirəm üzünə sabaha", "Vətən yanğısı", "Doğmalığ", "Hələlik demə", "Mizan-tərəzi" adlı bölmələrlə cəmləşmişdir və tam məsuliyyətlə deyə bilərik ki, hər bölməni ayrıca götürsək, bitkin bir şeir toplusu sayıla bilər.

Q.Süleymanın həyata, insanlara, cəmiyyətə baxış-ları, saf ürək sevgisi, təbiət, ata-anaya, doğma Və-tənə, onun igid övladlarına məhəbbət və s. bədii fonda oxucuya poetik bir dünya bəxş edir.

Ulu öndər H.Əliyev haqqında çoxlu şeirlər yazılıb və Q.Süleyman da umummillilərdən ancaq öz qəlbinin səsi, öz qələminin cəsarəti ilə şeir bəxş edib: "Sən hə-mişə bizimləsən" şeiri H.Əliyevin ideyalarının tən-tənəsinə çevrilən bu günümüzün reallığı ilə bədii uzlaşmasını təşkil edir.

...Bu fərəhli günümüzdə,
Bu İlhamlı günümüzdə,

Dünən də sən,

bu gün də sən,
sabah da sən,

Bizimləsən,

bizimləsən,
bizimləsən!

Şair kimdir? Şair ürəyini Danko kimi məşələ dön-dərək xalqın yol göstərənini, onu zülmətlərdən işığa aparandır; xalqın məna-viyyatını duymağı bacaran, onun iztirab və sevincini özününkü bilən, nəfəsini nə-fəsində yaşatmağı bacaran nurlu bir simadır. Qafar Süleyman öz poetik aləmində belə yaşayır, həyat yol-larında da xalq, onun şairi də, sərkərdəsi də Qafar üçün böyük, dağ zirvəsinə bənzər məşhurdur.

Deyin, varmı Nizamini haqlayan?
Füzulitək sözdən çaləng bağlayan?
Gəl, vurulma bulaq kimi çağlayan
Büllür, təmiz sənətinə bu xalqın.

("Bu xalqın")

Bu bir şair qürurudur.

Söz, ona qiymət vermək Q.Süleymanın vicdan işidir. Sözü qədrini bilən şair, oxucu qədrini də bilər. Qafar müəllim bir şair, bir ziyalı kimi söz üçün əsım-əsim əsir, ulu Füzuli demişkən "Sözə ehya ver" mayı bacarır. Ona həsr etdiyim bir şeirimdə yazmışam:

Bu həyat qəribə oyun oynayır,
Qəm ilə sevinci bölürsən, Qafar!
Hamı bu dünyada bir dəfə olur,
Sən isə bir misra, bir söz önündə,
Yüz dəfə dirilib, ölürsən, Qafar!

Bu səbəbdən də Q. Süleymanın bədii koloriti güclüdür. Qafarın sevgisində də şahlıq var, iztirabında da. "Qəm yeməyən, sevinc nədir bilməz", demişlər. Bütün bu leytmotiv mənfi-müsbət, sevinc-kədər, xoşbəxtlik-bədbəxtlik, nəciblik-nanəciblik, insanlıq-nadanlıq və s. kimi əks-qütb anlayışlarını poeziyanın dili ilə oxşaya bilmək hər şairə nəsib deyil.

Bulaqların nəğmə deyən vaxtıdır,
Açılması bənövşənin vaxtıdır.
O sal qaya dağ gəlinin taxtıdır,
Sərin-sərin ürək açan meh əsdi,
Çay dənizə qovuşmağa tələsdi.

—deyən şairin qəlbində bu təbiətin məxsus olduğu Vətən də var, "Vətən yangını" da:

Səni səndən soruşmaqçün,
Taleyimlə barışmaqçün,
Torpağına qarışmaqçün,
Vətən, sənə dönəsiyəm!

Vətən varsa, ana da var! Ana qədrini bilməyənlər Vətən qədrini bilməz! Şairin bu nəticəyə həyati detallardan gəlib. Çünki hamı bunu müşahidə edir, ancaq Q. Süleyman ümumi nəticəyə belə gəlir:

Şah nəğmə ana laylası,
Bilən də var, bilməyən də...

Və yaxud "Həmişə" adlı şeiri götürək. Burada hər misrada fəlsəfi fikrin sxolostik duyumu var.

Asanca seçilir ağac barından,
Payız nəğməsindən, sərt qış qarından.
Xoşbəxt o şairdir yazdıqlarından,
Qalır bircə misra, sətir həmişə.

Kitabdakı "Hələlik demə" bölməsində şairin məhəbbət şeirləri toplanıb. Sevilən, intizarda qalanların hicran və istirabları Qafar Süleymanın qəlbinə köklənib. Məhəbbətin ləzzəti də elə iztirabdan başlayır və şair "əriməyim getdi yaya" şeirində deyir:

Aramızdan bir çay axdı,
Həsrət bizi yaman sıxdı.
Geçmədik, gözümüz baxdı,
Sən bu taya, mən o taya...

"Bu qızım", "Bizim qızların", "Məni", "Daha", "Bilməz" və s. kimi silsilə şeirlər də bu qəbildəndir.

***

Lirika və satira. Bu anlayışlar ayrı-ayrılıqda əks-qütblərdə durur. Bəzən lirik şair satirik mövzulara az-az müraciət edir, istənilən tərdə öz fikrini oxucuya çatdırmağa bilmir və yaxud, əksinə, satirik şairin lirikasında uğurluluq alınır. Qafar Süleymanda bu cütlük əkilərə bənzəyir. Ona görə ki, onda satirik şeirlər də çox güclü təsir bağışlayır. "Mizan-tərəzi" bölməsindəki bu nümunələr dediklərimə sübutdur və Q. Süleymanın "Kirpi" kimi mötəbər jurnalda ədəbi nümunələri bu şeirlər üçün məxəz sayılmalıdır. "Çoxalıb" adlı şeirə nəzər saldıqda fikrim açıqlanır:

Allah sənə rəhmət etsin, a Sabir,
Xorna çəkib bərk yatanlar çoxalıb.

Və yaxud "Eyləyir" şeirində:

Söküb-dağıtmaqda lap oxşamışam daydaya,
—Sən məni keçdin, — deyib, indi də dad eyləyir.

—deyən şair digər satiralarında da cəmiyyətin antipodlarını, buqələmunları, məmur adı daşıyan ye-

kəbaşları, sözdə Vətənpərvər, işdə isə yel kimi olanları və s ciddi tənqid atəşinə tutur. "Qələm", "Səndə çatışmır deyəsən", "Harda itib-batmışan" və s. kimi şeirlərdə ölməz Sabir ruhu duyulur. Tələtömlü şair ömrü üçün bu mənəvi xoşbəxtlikdir.

Qafar Süleyman zəhmətkeş şairdir. O misra-misra şeir-şeir müdrikləşir. Sözü mənəvi astanasına çatmaq üçün hamını səsləyir. Poeziya bazara satılması üçün çıxarılan əşya deyil, o, söz çələngidir. Necə ki, Q.Süleyman "Gedirəm üzünü sabaha" şeirində yazır:

Zəhmətim bar verib, dönüb gerçəyə,
Hər misram düzlənib, sətirlənibdir.
Sığal çəkdiyimçün gülə-çiçəyə,
Sözlərim bu qədər ətirlənibdir...

Sən söz əvəzi

Bu gün Dəvəçi rayonunda sözə, sənətə qiymət qoyulur. İcra Hakimiyyəti başçısı cənab Növrüz Novruzovun bu sahəyə qayğısı ölçüyəgəlməzdir və Qafar Süleyman deyir ki, məhz Növrüz müəllimin alicənablığı sayəsində "Şabran" ədəbi məclisi dirçəlmiş, ədəbi qüvvələrin qəlbində inam alovlanmışdır. Bunun üçün Dəvəçi yazarları Növrüz müəllimə minnətdardır.

Və nəhayət:

Saçlarına qar ələnmiş Qafar Süleyman! Nikbin ürəkli, poetik addımlarla üzünü günəşli sabaha doğru gedən Qafar Süleyman! Və bu da onun kitabı "Gedirəm üzünü sabaha". Yolun uğurlu olsun, şair dostum!

Zakir Eloğlu

Dağıstan Yazarlar İttifaqının üzvü,
şair, jurnalist, publisist

GEDİRƏM ÜZÜ SABAHA

Zəhmətim bar verib, dönüb gerçəyə,
Hər misram düzlənib, sətirlənibdir.
Sığal çəkdiyimçün gülə-çiçəyə,
Sözlərim bu qədər ətirlənibdir...

SƏN HƏMİŞƏ BİZİMLƏSƏN

*Ümummilli liderimiz
Heydər Əliyevin 85 illiyinə*

Heydər baba!
Sən gələndə yurdumuza
Günəş doğdu,
Ulduzlara çatdı soraq.
Sən gələndə ayrılmışdı
bir-birindən çəkil-oraq.
Könlü-gözü götürməyən
hər addımda
təkcə səni izləyirdi.
Milyonlarla qəlbi açıq,
üzü gülər
xalq rəhbərin gözləyirdi.
Gəlişinlə nail oldun
hər bir evdə sakitliyə,
gəlişinlə nail oldun
ölkəmizdə sabitliyə.
Unudulmaz 15 iyun,
bu həmənin gün –
bir qurtuluş günü kimi
daxil oldu
Azərbaycan tarixinə.
Alqış dedi xalqın sənə!
Heç bircə il ötüşmədi

nəil oldun atəşkəsə.
hər sözünü dedin kəsə;
Səsin gəldi BMT-dən,
Səsin gəldi hər ölkədən.
Xalqın baxıb fəxr elədi,
Tribunaya çıxanda sən.
Danışanda coşqun Araz,
aşıb-daşan Kür oldun sən.
Böyük-böyük dövlətlərin
Qarşısında şir oldun sən.
Həqiqəti üzə dedin.
Qəlbindəki ən müqəddəs
Duyğuları bizə dedin.
Sevdin xalqı,
Sevdin eli.
Axı harda görünübdür?!
Bağbansız da
bağça-bağın açsın gülü.
“Əsrin müqaviləsi”ni
İmzalayan əl sənindir.
Konstitusiyamızı
Qəbul edən el sənindir.
Bu gün doğma Azərbaycan
Dünya birliyinin üzvü.
ATƏT-in, həm Avropanın,
Bütün bu yer kürəsinin
Dikilibdir bizə gözü.
Ancaq bizim qəlbimizdə
Qarabağın yarası var.

Bilirik ki, gün gələcək
Onun da bir çarəsi var.
Bu torpağın övladları
Babək, Nəbi, qoç Koroğlu, –
İgidliyi on qat olub
Erməninin dığasıa
Satqın Səhli Sumbat olub.
Hər görüşdə,
hər çıxışda
–Çəkil, – dedin qəsbkara.
–Çəkil, – dedin, – keçər candan,
Verən deyil Azərbaycan,
Bircə qarış torpağından.
Heydər baba!
Sən gələndə güldü üzlər,
Ay sevindi, il sevindi.
Sən gələndə milyon-milyon
Bu xalq, millət, el sevindi.
Kim deyir ki, bu gün yoxsan?
İnanmıram!
Bu fərəhli günümüzdə,
Bu İlhamlı günümüzdə,
Dünən də sən,
    bu gün də sən,
            sabah da sən,
Bizimləsən,
    bizimləsən,
            bizimləsən!

BU XALQIN

Bu həyatı anlayandan, duyandan,
Məətəl qaldım şöhrətinə bu xalqın.
Oxuduqca tarixini o andan,
Heyran oldum qüdrətinə bu xalqın.

Hər fəsildə torpağında bar olur,
Düzündə gül, zirvəsində qar olur.
Dost sevinir, düşmən baxıb xar olur,
Aşib-daşan sərvətinə bu xalqın.

Deyin varmı Nizamini haqlayan?
Füzulitək sözdən çələng bağlayan?
Gəl vurulma bulaq kimi çağlayan,
Büllur, təmiz sənətinə bu xalqın.

Gözəllikdə Qurbaninin Pərici,
İgidlikdə Koroğlusunu, Nəbisi.
Lap olsa dsa həməzə kimi xəbisi,
Qurban olum qeyrətinə bu xalqın.

Bu torpaqda hamı sürür xoş həyat,
Öz gözüylə gəlib görən qalır mat.
Əzəl gündən yaraşıqdır toy-vüsat,
Qardaşlaşmış millətinə bu xalqın.

VAR

Ucaldılan bürc, qalanın,
Öz memarı, bənnası var.
Daş üstündə pozulmayan,
Hər yazının mənası var.

Bax, təbiət çıxıb qışdan,
Müjdə aldım qaranquşdan.
Kəklük gördüm uçdu daşdan,
Ayağında xınası var.

Meh əsdikcə sərin-sərin,
Gözü güldü dərələrin.
Əl çatmayan zirvələrin,
Duman, sisdən cunası var.

Bülbülün şən, həzin səsi,
Şəlalənin öz nəğməsi.
Hər çeşmənin tərənesi,
Zümrüd gölün sonası var.

Xoşbəxtəm ki, özü odlu,
Hər bir şeydən şirin, dadlı.
Bu dünyada Vətən adlı,
Qafarın da anası var.

YENƏ BAHARDIR

Səhərdir. Günəşdən nur ələnidir,
Güllərin üstünə şəh çilənidir.
Təbiət qarşımda çilvələnidir
Çox da ki, Şah dağın zirvəsi qardır, –
Yurduma yaz gəlib – yenə bahardır.

Baxıram qönçələr zərli, xallıdır,
Yamyaşıl yarpaqlar tər, sığallıdır.
Zümrüd meşələrin özü ballıdır,
Burdə çox ağacın budağı bardır, –
Yurduma yaz gəlib – yenə bahardır.

Zövq alıb quşların həzin səsindən,
Billur çeşmələrin zümzüməsindən.
Doymuram bülbülün şən nəğməsindən.
Səmada durnalar qatar-qatardır, –
Yurduma yaz gəlib – yenə bahardır.

Ceyranlar, cüyürlər çölə axışdı,
Əlində tüfəngi övçu da çaşdı.
Lalələr çəməndə naxış-naxışdı,
Ana təbiətin öz hüsnü vardır, –
Yurduma yaz gəlib – yenə bahardır.

Çaya bənd atılsa – seldən ötrüdür,
Bülbül cəh-cəh vursa – güldən ötrüdür.
Toy-bayram, çal-çağır – eldən ötrüdür,
Dillənən kamandır, dillənən tardır, –
Yurduma yaz gəlib – yenə bahardır.

OLARMI HEÇ

Bulaqlardan şırıl-şırıl axır su,
Çöl bəzənib: lalə, nərgiz verir boy.
Coşub-daşır ürəyimin arzusu,
Gəl sən də bu gözəlliyə baxıb doy.

Yaz yağışı öz işini biləndir,
Söyüdlərin hörükləri yuyundu.
Dağlar atdı başındakı rübəndi,
Təbiət qış paltarını soyundu.

Yamaclara sanki xalı sərildi,
Yaşıllaşdı, sərinləşdi meşələr.
Qayaların böz sinəsi gərildi,
Göz oxşadı mənzərələr, guşələr.

Uşaq kimi fərəhlənib, güldü yer,
Qızıl günəş şəfəqinə büründü.
Çəmənində gül-çiçəyi tazə-tər,
Qayasında dağ kəlləri göründü.

Bu torpağın hər qarışı gözəldir,
Axı necə baxıb ilham almayım?!
Dağı, daşı yazılmamış qəzəldir,
Olarını heç xoş xəyala dalmayım?!

BAHAR GƏLİB

Külək gözə görünməyir,
Çıxıb yazın pişvazına.
Bənövşələr boynun əyir,
Bülbüllərin avazına.

Qızılgüllər pardaxlanıb,
Bu gün-sabah açasıdır.
Quş yuvadan aralanıb,
Qanad açıb uçasıdır.

Göydən yerə nur ələdir.
Yaşıl donun geyinir yer.
Çiçəklərə şəh çilənir,
Uşaq kimi sevinir yer.

Yaz ətrini yayıb düzə,
Lalə təzə xallanıbdır.
Qartal uçur süzə-süzə,
Sanki göydən sallanıbdır.

Bu torpağın üzü gülür,
Bahar gəlib, bahar gəlib.
Dağı, daşı, düzü gülür,
Bahar gəlib, bahar gəlib.

GÖZƏLDİR

Sevinc bürüyübdür çölü, çəmənini,
Qovur xəfif külək dumanı, çəni.
Mən neçə sevməyim gülü-gülşəni?
Ceyranın, cüyürün izi gözəldir,
Bu ana yurdumun özü gözəldir.

Bülbülün baxçada gül-çiçək bəsi,
Qartalın istəyi dağın zirvəsi.
Torpağı oyadır yazın nəfəsi,
Büllur budaqların gözü gözəldir,
Bu ana yurdumun özü gözəldir.

Quşların nəğməsi dildədir yenə,
Naz-qəmzə qönçəli güldədir yenə.
Aşığın mizrabı teldədir yenə
Çalıb-oxuduğu sözü gözəldir
Bu ana yurdumun özü gözəldir.

Meşələr yamyaşıl-şuxluğundadır,
Kəklilər ötüşür – toxluğundadır.
Durnaların səsi çoxluğundadır
Mavi səmələrin üzü gözəldir,
Bu ana yurdumun özü gözəldir.

Açdıqca qucağın dağlar dərələr,
Məni heyran etdi bu mənzərələr.
Qaldı yaddaşlarda xoş xatirələr,
Seyr etdim çəmənini, düzü gözəldir,
Bu ana yurdumun özü gözəldir.

DAĞLARIN

Torpaqdan əbədi güc aldığıyçün,
Ucalıb göylərə başı dağların.
Kim bilir, bəlkə də qocaldığıyçün,
Bilən yox neçədir yaşı dağların.

Üstün bulud alar, qışda yer donar,
Yaz gələr havanın şaxtası sınar.
Uçub zirvəsinə qartallar qonar,
Gəlməz sağsağandan xoşu dağların.

Sinəsi gül-çiçək, düzü ətirli,
Qoynuna uzanan izi ətirli.
Yoxuşun, enişin özü ətirli,
Xınalı kəklidir daşı dağların.

Hərdən coşub-daşan çayı bir aləm,
Maralın, ceyranın sayı bir aləm.
Payızı bir aləm, yayı bir aləm,
Gözəldir baharı, qışı dağların.

Ay Qafar Süleyman, sən yaz təriflə,
Baxma desələr ki, gəl az təriflə.
Götür, bas sinənə bir saz – təriflə,
Qədrini bilməz hər naşı dağların.

TƏLƏSDİ

Dan söküldü, üfün yandı, nə yandı,
Səma güldü, yatmış torpaq oyandı.
Günəş çıxdı aləm nura boyandı,
Yaz yağışı tez başladı, tez kəsdi,
Şaxta ötüb sovuşmağa tələsdi.

İlham aldı dağlar, daşlar bahardan,
Müjdə verdi qaranquşlar bahardan.
Min həvəslə ötdü quşlar bahardan
Hamı bildi bu xoş səda nə sədsi,
Bülbül güllə bərişmağa tələsdi.

Bulaqların nəğmə deyən vaxtıdır,
Açılması bənövşənin vaxtıdır.
O sal qaya dağ kəlinin taxtıdır,
Sərin-sərin ürək açan meh əsdi,
Çay dənizə qovuşmağa tələsdi.

Seyrə çıxdı lələ, nərgiz düzlərə,
Sevinc qondu yanaqlara, üzülərə.
Şeh çiləndi cığırlara, izlərə,
Dağ döşündə qoyun-quzu mələşdi,
Bir-birinə yovuşmağa tələsdi.

Qız-gəlinlər sığal çəkdi telinə,
Xına yaxdı ayağına, əlinə.
İgidləri qalxdı atın belinə,
Qılinc çalıb, qurşaq tutub, güləşdi,
Məclis qurub yarışmağa tələsdi.

ƏHDƏ SƏDAQƏTLİDİR

Gəzdim çölu-çəmənə,
Qonaq oldum jaləyə.
Bənövşəni oxşadım,
Sığal çəkdim lələyə.
Bənövşə də, lələ də,
Əhdə sədaqətlidir.
O da tərəvətlidir,
Bu da tərəvətlidir.

Məni heyran eylədi,
Dağ gəlinin duruşu.
Ceyranın şən baxışı,
Maralın şux yerışı.
Ahu ceyran, maral da,
Əhdə sədaqətlidir.
O da məlahətlidir,
Bu da məlahətlidir.

Böyüklükdə görmədim,
Heç nə filin yanında.
Şücaət pələngdədir,
Güc var şirin canında.
Ancaq pələng də, şir də,
Əhdə sədaqətlidir.
O da cəsarətlidir,
Bu da cəsarətlidir.

İki varlıq əbədi,
Ürəyimdir, canımdır.
Vətən şanı-m-şöhrətim,
Anam asımanımdır.
Vətənim də, anam da
Əhdə sədaqətlidir.
O da hərarətlidir,
Bu da hərarətlidir.
O da səxavətlidir,
Bu da səxavətlidir.

BU SƏHƏR

Təbiət öz yuxusundan oyanıb,
Əsən külək əldən düşüb, dayanıb.
Ana torpaq al qumaşa boyanıb,
Ləpə vurur səpələnin qızıl zər,
Gözəlliyə mat qalmışam bu səhər.

Duman qalxır asta-asta dağlara,
Bülbüllərin səsi düşür bağlara.
Könlüm quşu dönür ötən çağlara,
Köhlənimi əyləyirəm bir təhər,
Gözəlliyə mat qalmışam bu səhər.

Enib gəlir dəstə-dəstə gözəllər,
Boyu uca, boyu dəstə gözəllər.
Yenə dolur bulaq üstə gözəllər,
Hünərin var sevib, seçib birin də,
Gözəlliyə mat qalmışam bu səhər.

Məşə dərin, göl yaşılbaş sonalı,
Kəkləklərin ayaqları xınalı.
Ağaclarda qalib meyvə sanalı,
Yerə əyir budaqları bol bəhər,
Gözəlliyə mat qalmışam bu səhər.

Şeh süzülür yanağından çiçəyin,
Meh əsdirir hər bir gülün ləçəyin.
İstəyirəm üzüm onun göyçəyin,
Hər birisi bir-birindən tazə-tər,
Gözəlliyə mat qalmışam bu səhər.

TƏBİƏT LÖVHƏLƏRİ

Səmada buludlar çatmışdı qaşın,
Şimşək göydən yeri güllələyirdi.
Dəniz sahilində yekə bir daşın,
Ləpələr üzünü şillələyirdi.

Dalğalar gah enib, gah şahə qalxıb,
Sahilə çapırdı bədöy atını.
Ərköyün uşaqtək özündən çıxıb,
Sahildə tapırdı rahatlığını.

Elə ki, göylərin açıldı üzü,
Günəşdən şəfəqlər ələndi yerə.
Qaldı sahillərdə dalğanın izi,
Dönərək mirvari dənəciklərə.

GEDİRƏM ÜZÜ SABAHA

Gözümü dünyaya açandan bəri,
Könlüm gözəlliğin əsiri, qulu.
Savalan, Şah dağı dillər əzbəri,
Yolum zirvə yolu, yolum dağ yolu.

Gedirəm əbədi üzü sabaha,
Dərə də keçirəm, dağ da aşırım.
Axı niyə deyim yoruldu daha?!
İlhamım gələndə coşub-daşırım.

Çoxdan istəyimə çataydım gərək,
Məni yoldan edən qızıl lələdir.
Fərəhdən köksümə sığmayır ürək,
Sağım qərənfilidir, solum jalədir.

Səpilib yoluma nərgiz, bənövşə,
Məst olub çəməndə hərdən yatmışam.
Oyanıb çıxanda bir hündür döşə,
Çiçək dənizində itib-batmışam.

Zəhmətim bar verib, dönüb gerçəyə,
Hər misram düzlənib, sətirlənibdir.
Sığal çəkdiyimçün gülə-çiçəyə,
Sözlərim bu qədər ətirlənibdir.

BAHAR DUYĞULARI

Sübh tezdən kəsilib xəzan küləyi,
Yalçın qayaların sinəsi aldır.
Şəlalə dağların nazlı mələyi,
Qartallar zirvədə elə bil xaldır.

Maralın, ceyranın qalıbdır izi,
Aydınca seçilir ləpiri qarda.
Sonalı çöllərin-aynadır üzü,
Baxanda özünü görərsən orda.

Dağlara boylandım, bəmbəyaz üstü,
Dan yeri lalətək qızardı durdu.
Quzeyi soyuqdur, güneyi isti,
Təbiət gözümdə toy-büsat qurdu.

Qarşıda cilvəli bulağa endim,
Çəməndə çiçəkdən çələng bağladım.
Bir çay nəğməsinə elə sevindim,
Özüm də çay kimi coşub çağladım.

Gəzsəm də doymadım çölü-çəmənini,
Cənnətə dönmüşdü yamyaşıl meşə.
Belə görməmişdim gülü-gülşəni,
Şəhdə yuyunurdu nərgiz, bənövşə.

DOYMADIM

Çıxdım ana təbiətin qoynuna,
Çələng asdım şələlənin boynuna.
Yağış yağdı dağlar, daşlar yuyuna
Buz bulaqlar neçə idi saymadım,
Seyr etdikcə təbiəti doymadım.

Laləli dağ bu yerlərin xalçası,
Ələ düşməz yaşıl düzün nalçası.
Təbiətin əvəzsizdir fırçası,
Süni rəngə, çalarlara uymadım,
Seyr etdikcə təbiəti doymadım.

Göylər yerin gözətçisi-həyanı,
Çıx zirvəyə, bir aləmdir o yanı.
Dağ kəllərin burda kimdir sayanı?
Ceyranına, cüyürünə qıymadım,
Seyr etdikcə təbiəti doymadım.

Burda uçan quşların öz dili var,
Naz eyləyən, ətir saçan gülü var.
Bülbül coşdu demək bəmi, zili var,
Kim deyir ki, öz səsimi yaymadım?
Seyr etdikcə təbiəti doymadım.

Göz oxşayan gen dərələr birdimi?
Pozulmayan bənd-bərələr birdimi?

Əlvan rəngli mənzərələr birdimi?
Burda vallah, yaddan çıxdı öz adım,
Seyr etdikcə təbiəti doymadım.

Durnaların səfinə də vuruldum,
Meşələrin mehinə də vuruldum.
Çəmənlərin şəhinə də vuruldum,
Bir çiçəyi intizarda qoymadım,
Seyr etdikcə təbiəti doymadım.

DAŞ

Daş var rəngi qara,
Daş var ki, ağdır,
Daş var ki, qaradır,
Daş var ki, dağdır.
Hər daşın özünün
adı, öz yeri,
Daş var yola salıb
qərinələri.
Daş var ayaqdadır,
Daş var başdadır,
Günahı bizdədir,
Yaxsa daşdadır?
Baxıram divara
Hörülən də var,
Evin özülünə
Sərilən də var.
Daş var böyrək daşı
atılmalıdır,
daş var maşın-maşın
satılmalıdır.
Daş var güllələrə
sinə gəribdir,
Daş var ki, əbədi
heykəlləşibdir.
Daş da var qoynunda
gül-çiçək açar,

baxanda qaməti
lap ürək açar.
Daş var ki, şövqü var
üzük qaşdır,
daş da var bir evin
elçi daşdır.
Müxtəsər; daşın da
öz aqibəti: –
sınar, polad kimi
əyilməz qəti.

PAYIZ LÖVHƏLƏRİ

Yaşıl libasını soyunub çöllər,
Günəş şəfəqləri asılı qalıb.
Tütək niskillidir, saralıb güllər.
Çöldə bir-birinə qısılı qalıb.

Şəlalə saçların götürüb dağdan,
Ceyranlar gəzişir cüyür yanında.
Qızılı yarpaqlar qopub budaqdan,
Oynayır küləyin burulğanında.

Gürşad döyəcləyib yuyur daşları,
Ağ bulud bənzəyir bir ağ balınca.
Üfün çatılıb çatma qaşları,
Şimşəklər dönübdür Misri qılınca.

Soyuq hiss olunur sərt havasından,
Çaylara sel gəlib aşıb-daşıbdır.
Quşlar perik düşüb öz yuvasından,
Durnalar səmada qatarlaşmışdır.

Göylər haray salıb, bulud kişnədi,
Cığıra dikildi bulağın gözü.
Elə bil nə vaxtdır payız təşnədir;
Soldurur yamyaşıl çəmənini, düzü.

QAR QIZ

Payız öz yerini veribdir qışa,
Torpağa ələnən qara bax, qara.
Əl dəyən olmayıb, qalıbdır qoşa,
Budaqda titrəşən nara bax, nara.

Çəkib yorğanını üstünə dağlar,
Qış yuxusundadır baxçalar, bağlar.
Qar topu oynayır çöldə uşaqlar,
Göydə cövlan edən sara bax, sara.

Zirvənin seçilmir tülü düm ağdan,
Bir həzin ney səsi gəlir uzaqdan.
Qorxan yox şaxtadan, qardan, sazaqdan,
Qar qıza oxşayan yara bax, yara.

VƏTƏN YANĞISI

Səni səndən soruşmaqçün,
Taleyimlə barışmaqçün,
Torpağına qarışmaqçün,
Vətən, sənə dönəsiyəm.

VƏTƏN

Orda isti qoynundayam,
Burda buz tək donasıyam.
Bir çıxılmaz oyundayam,
Ya udub, ya “yanasıyam”.

Nə öy məni, nə alqışla,
Tuş gəlmişəm yad baxışa.
Bağışla, məni, bağışla
Səhvlərimi qanasıyam.

Çalışıram ki, anlayım:
Namərdin nəyin danlayım?
İşlərimi tamamlayım,
Budağına qonasıyam.

Kal, dəyməmiş dərilsəm də,
Əldən-ələ verilsəm də,
Kaman kimi gərilsəm də.
İnanma ki, sınıasıyam.

Səni səndən soruşmaqçün,
Taleyimlə barışmaqçün,
Torpağına qarışmaqçün,
Vətən, sənə dönəcəyəm.

10.06.2005
N.Novqorod

QORUMADIQ

*“Tüfəng çıxdı mərdlik pozuldu”
Koroğlu*

Əzəl gündən özümüzü,
Duman, sisdən qorumadıq.
Torpaq üstə izimizi,
Sanki qəsdən qorumadıq.

Tüfəng çıxdı, sədd pozuldu,
Verdiyimiz vəd pozuldu.
Ortağından hədd pozuldu,
Mərdi pisdən qorumadıq.

Hər bir şeyin çıxıb ağı,
İndi də gəl çək bu dağı.
Cənnətməkan Qarabağı,
Heç bir kəsdən qorumadıq.

Biz özümüz qoyub səsə,
Nail olduq atəşkəsə.
Deyəcəyəm vallah, kəsə;—
Ləli misdən qorumadıq.

Bulansaq da, durulsaq da,
Azdan-çoxdan qırılacaq da,
Bu Vətənə vurulsaq da,
Yad nəfəsdən qorumadıq.

OXŞAMIR

Çəkdiyimiz bu qəm, kədər,
Ələmdir, vaxt oxşamır.
Göz yaşımız saxta, hədə, rə,
Toyumuz toya oxşamır.

O dediyin mərdlik itib,
Peyvənd yerinə cır bitib.
Koroğlunun vaxtı ötüb,
Oğul ataya oxşamır.

Qarabağın bağı yara,
Dağı-daşı para-para.
Təbriz hara, Dərbənd hara?!
O tay-bu taya oxşamır.

Söz verənlər olsa da çox,
Kasıbı ac, varlısı tox.
Hayımıza hay verən yox,
Versə də haya oxşamır.

Xəlvət olub bu dağ, dərə,
Bəylik edən tülkülərə.
Xudafərin körpülərə,
Araz da çaya oxşamır.

LƏLƏ

Baş götürüb gedək hara?
Lap ağdan da ağdı, Lələ.
Qarabağ sağalmaz yara,
Sinəmizdə dağdı, Lələ.

İtirsək də nə tapmışıq?
Boş yerə at da çapmışıq.
Caniyə heykəl yapmışıq,
Yenə köhnə çağdı, lələ.

Oynayan yad havasına,
Çırpımayır boş qafasına.
Xain çıxan obasına,
Ölməyibdir, sağdı, lələ.

Bəmədən zilə köklənmişəm,
Öz yerimdə bəklənmişəm.
Fikir vermə təklənmişəm,
Axırım torpaqdı, Lələ.

BU DAĞLARIN

Tükənməyən sərvəti var,
Bu dağların, bu dağların.
Öz şanı, öz şöhrəti var,
Bu dağların, bu dağların.

Hər biri bir Koroğludur,
Bu torpağın zor oğludur.
Eyvaztək qolu bağlıdır,
Bu dağların, bu dağların.

Tək qoruyur Qarabağı,
Qoşqar, Kəpəz, Murov dağı.
Niskillidir buz bulağı,
Bu dağların, bu dağların.

Zirvəsində pillə yeri,
Sifətində şillə yeri.
Sinəsində güllə yeri,
Bu dağların, bu dağların.

Əsgər kimi sıralanıb,
Köynəyi qan – yaralanıb.
Əli, qolu paralanıb,
Bu dağların, bu dağların.

Bir dastandır yazılmamış,
Başqa yerə yozulmamış.

Durub, səddi pozulmamış,
Bu dağların, bu dağların.

Yolumuza dikib gözüün,
Deməyibdir hələ sözüün.
Coşanda gəl, bir gör üzünü,
Bu dağların, bu dağların.

ŞAH NƏĞMƏ

*55 yaşımın tamamında
dediyim şeir*

Bu dünyada ürək dolu,
Gülən də var, gülməyən də.
Sevincini, kərədini
Bölən də var, bölməyən də.

Gözəl olur yaz yağışı,
Əvəzsizdir qız baxışı.
Bəyənməyib hər naxışı,
Silən də var, silməyən də.

Hər oyunun öz qaydası,
Bilməyirsən nə faydası?
Şah nəğmə ana laylası,
Bilən də var, bilməyən də.

Kasıbın güc yox qolunda,
Vətən varlığının pulunda.
Odur ki, bu el yolunda
Ölən də var, ölməyən də.

Gəl vurmayaq sarı simə,
Kimin canı yanır kimə?
Bax, yubiley məclisimə, –
Gələn də var, gəlməyən də.

BU DÜNYA BİR KÜYƏ BƏNDDİR

Bu əzabdan doymayıram,
Deməyirəm pisdı gedə.
Hey yansam da qoymayıram,
Başqasına tüstü gedə.

Gecəm ulduzlu, aylıdır,
Fikrim o tay-bu taylıdır.
Təbrizin adı vaylıdır,
Dərbənd də tələsdi gedə.

Savalanın başı duman,
Aman səndən, Araz, aman.
Şah dağına qalıb güman,
Bu torpaqlar bəsdı gedə!

Xalq zurnaya, züyə bənddir,
Yağan yağış göyə bənddir.
Bu dünya bir küyə bənddir,
Altı qaya, üstü gedə.

Hər zərbəyə oldum hədəf.
Günüm düyün, ayım kələf.
Kaş Qafar da ola tələf,
Çıxıb isti-isti gedə.

QOCALTDI

Yüz yaşda da qocalmazdım, ay Hağı¹,
Vaxtsız əsən yellər məni qocaltdı.
Az olmayıb ömrümüzün xoş çağı,
Acı aylar, illər məni qocaltdı.

Vurulsam da qızılgülün ətrinə.
Dəyməmişəm bir çiçəyin xətrinə.
Qəm ələdir şeirimizin sətrinə,
Erkən solan güllər məni qocaltdı.

Söz var şirin – bala dönür qalınca.
Söz var acı – ehtiyac yox qılınca.
Yerli-yersiz onun-bunun dalınca,
Boş-boş ötən dillər məni qocaltdı.

Dizim əsir, ürək baxmır sözümə,
Yaş artdıqca pərdə çəkir gözümə.
Şeh düşübdür cığırırma, izimə,
Xəzan vuran çöllər məni qocaltdı.

Toy-düyünü, hər gün qonaq-qaralı,
Qarabağım yaralıdır-yaralı.
Təbriz susub, Dərbənd qalıb aralı,
Bu obalar, ellər məni qocaltdı.

OLMASA

Fərq olarmı yazda gül,
Yayda da bar olmasa?
Payızda sarı torpaq,
Qışda da qar olmasa?

Göy buludsuz ağlamaz,
Gəzən şələ bağlamaz.
Ürək coşub-çağlamaz,
Vəfalı yar olmasa.

Qorumasıq el çaşar,
Torpağımız codlaşar.
Musiqimiz yadlaşar,
Kamanla tar olmasa.

Mərd namərdə qısılmaz,
Deyilən söz asılmaz.
İgid yıxar, basılmaz,
Meydanı dar olmasa.

Şairin gülməz üzü,
Həyatda qalmaz izi.
Əgər yazdığı sözü
Ellərə car olmasa.

---

¹Hağı Nağıyev – müğənni dostum

LAZIM DEYİL BARIT DAHA

Allah, hər şey əlindədir,
Ömrümü az çürüt daha.
Qışda donan buz kimiyəm,
İnsafın var ərət daha.

Azalt, eylə kəm yükümü,
Çəkəmmirəm qəm yükünü.
Gözlərimin nəm yükünü,
Sığallayıb qurut daha.

Bir bəndənəm qorumadın,
Mənimlə düz sarımadın.
Ömrü boyu yarımadım,
Gec olsa da yarıt daha.

Bir gül kimi solasıyam,
Kim deyir ki, qalasıyam?!
Ölümdən kam alasıyam,
Lazım deyil barıt daha.

Bu dünyanın gördüm üzün,
Həm əyrisin, həm də düzün.
İstəyirsən dizin-dizin,
Dərgahına sürüt daha.

MƏZARIMI QAZIN DAHA

Bu dünyadan göztüm doyub,
Çəkəmmirəm nazın daha.
Ömrüm üzü qışa gedir,
Yola salıb yazın daha.

Dağa, düzə çən gəliрсə,
Qara saçə dən gəliрсə.
Qəm boyuma tən gəliрсə,
Neyləyirəm azın daha.

Dərdi-sər başımı qatıb,
Bir işə bax, bəxt də yatıb.
Deyəsən əcəlim çatıb,
Məzarımı qazın daha.

İNDİ

Tuş gəlmişəm bir namərdin oxuna,
Desəm də heç yeri deyil söz indi.
Çalışıram buraxmayım yaxına,
Göstərsə də neçə sifət, üz indi.

İnsan üçün bir təmiz ad şərəfdir,
Dünya özü dolaşıqdır, kələfdir.
Haqq da atam, haqsızlığa tərəfdi
Ona görə işə keçmir düz indi.

Tikanlıqda gül gəzənlər çoxalıb,
Əldən verib el gəzənlər çoxalıb.
Keçəl başda tel gəzənlər çoxalıb,
Düzləri də əyri görür göz indi.

Dərd çəkməyə yaranmışam sən demə,
Başdan-başa talanmışam sən demə.
Hey yanırım, qalanmışam sən demə.
Odum sönsə qalasıdır köz indi.

Saçlarıma ələnibdir bəyaz qar,
Ömrə bir də dönən deyil ilk bahar.
Görə-görə, bilə-bilə, ay Qafar.
Hünərin var hər əzaba döz indi.

ÇIXIR

Bu dünyada hər bir insan,
Gec-tez bərkdən-boşdan çıxır.
Can çıxanda öz yerindən,
Ağıl ancaq başdan çıxır.

Qəlbə dəysə naqis sözü,
Geçmək olar varsa düzü.
Quru yansa qalır közü,
Tüstü nəmədən, yaşdan çıxır.

Bu gen dünya deyildir dar,
Allah varsa, rəhmi də var.
Kərə yesə də varlılar,
Kasıblar da qışdan çıxır.

Bəxtə bir bax, nadanların,
Biri oğru, biri harın.
Təkcə halal adamların,
Çərəyi də daşdan çıxır.

EYLƏYİRSƏN

A dünya, nəyini tərif eyləyim?
Mərđi namərđlərə tuş eyləyirsən.
Kiminin ömrünü güllü-çiçəkli,
Kiminin yazını qış eyləyirsən.

Bilinmir xeyirin, bilinmir nəsin,
Taleyi bəllidir yığılan kəsin.
Çox da tükənməzdir eşqin, həvəsin,
Görəsən nə böyük iş eyləyirsən.

Bir gözdə görmürsən heç bir insanı,
Ancaq sevdirirsən bizə cahanı.
Səndə insaf hanı, mərhəmət hanı?
Qurunı isladıb yaş eyləyirsən.

Coşanda tufanın, yağışın bəlli,
Ana qucağısan, ağuşun bəlli.
Günah işlədəndə qarğışın bəlli,
Torpağı çevirib daş eyləyirsən.

Xod gedir işləri oğru kəslərin,
Bağlanır yolları doğru kəslərin.
Hirsindən çatlayır bağı kəslərin,
Nadanı gətirib baş eyləyirsən.

Çarə yox, nə etsən gərək barışaq,
Sənin işlərinə necə qarışaq?
Yaxan da yoxdur ki, tutub soruşaq;
Bizə sən bu zülmü nəş eyləyirsən?

DOĞMALIQ

Asanca seçilir ağac barından,
Payız nəğməsindən, sərt qış qarından.
Xoşbəxt o şairdir yazdıqlarından,
Qalır bircə misra, sətir həmişə.

OLACAQSAN

*Ay üzül nigarım, kimə mehman olacaqsan?
Bir söylə kimin şəninə şayan olacaqsan?*

Nizami

Şair, əbədi sən bizə mehman olacaqsan,
Şerin, sənətin şəninə şayan olacaqsan.

Şahlıq quşu vardır başının üstə, həmişə,
Öz yurduna, öz xalqına sultan olacaqsan.

Ruhun da gəlib Gəncə elindən Afaqınla,
Candan sevən o yarına sən can olacaqsan.

Zülmət gecədə nurlu çıraq, mahi təbansan,
Bundan belə də tazə açan dan olacaqsan.

Yüzlərlə əsərlər yazılıb, "Xəmsə" nə tay yox,
Bir zirvədəsən, orda da hər an olacaqsan.

Hikmətli sözlün, kəlmələrin sərrafısan sən,
Loğmansan özün, dərdlərə dərman olacaqsan.

İllər ötə, dövran dəyişə, ey ulu şair,
Sən bizlərə yol göstərən insan olacaqsan.

MİLYONLARIN ŞAİRİ

"... milyonların şairiyəm"

S.Vurğun

Sən tufanlar qucağında ötən quş,
Hissin, əzmin firtınadan doğulmuş.
Hər bir misran qranitdən yoğrulmuş,
Əbədidir yerin sənin lap öndə,
Milyonların şairisən bu gün də.

Gah olub ki, ovçu könlün dağ aşıb,
Təbin coşub çox kükrəyib, çox daşıb.
El-obanı qarış-qarış dolaşib,
Könül verdin hər şəhərə, hər kəndə,
Milyonların şairisən bu gün də.

"Azərbaycan" əzbəridir dillərin,
"Vaqif" çıxıb sınağından illərin.
"Aygün" "Muğan" vəsfidir bu ellərin.
Pozulmayan izin var Mil düzündə,
Milyonların şairisən bu gün də.

"Fərhad-Şirin" eşq-məhəbbət dastanı,
Cəlalına, Humayına tay hanı?
Boş getməyib həyatının bir anı,
Ucalmışan sevənlərin gözündə,
Milyonların şairisən bu gün də.

Mən nə deyim bu şöhrətə, bu ada?!
Alqış sən tək sənətkara, ustada!
Vaxtsız köçdün, ancaq düşüb hey yada
Yaşayırsan qalaq-qalaq sözündə,
Milyonların şairisən bu gün də.

A MÜŞFIQ

M.Müşfiqin 100 illiyinə

Sən yada düşəndə başımın üstə,
Elə bil ıldırım çaxır, a Müşfiq.
“Oxu tar” demişdin, ötür ahəstə,
Cismimi yandırıb, yaxır, a Müşfiq.

Nə gözəl arzudur “O bağ olaydı”,
Nə bülbül susaydı, nə gül solaydı.
Şair gözəllikdən ilham alaydı, –
Sənsizlik qəlbimi sıxır, a Müşfiq.

Otuz yaş nədir ki, bu yaşda adın,
Dilindən düşmürdü tanışın, yadın.
Çoxları görürdü var istedadın,
Çəsmətək çağlayıb, axır, a Müşfiq.

Nəğmələr qoşduqca Vətənə, elə,
Nadanlar, xəbislər qururdu tələ.
Dünən də beləydi, bu gün də belə,
Bilən yox kim-kimi yıxır, a Müşfiq.

Qara olsun belə zamanın üzü,
Özün də bilmədən tərک etdin bizi.
Səni sevənlərin dikilib gözü,
Getdiyın yollara baxır, a Müşfiq.

**ŞAIRİN ÇƏKDIYI
ANCAQ CƏFADIR**

(qələm dostum Ağasəfaya)

*Şairin çəkdiyi ancaq cəfadır,
Bakıdan uzaqda, gözdən uzaqda.
Onlardan biri də Ağasəfadır,
İlanla yaşayır Qarabulaqda.*

Müəllif

Gələrdim yanına həmişə ərklə,
Məni gülər üzlə qarşılayardın.
Alardın şeirimi təmiz ürəklə
Dönüb ən tələbkar şair olardın.

Bir misra gözümdən yayınmazdı heç,
Yerinə düşməyən sözü tutardın.
Nə deyərdim saxla, nə deyərdim keç,
Ağrıyan diş kimi çəkib atardın.

İnanmaq olmurdu o vaxt heç kimə.
Qabağa düşən də özün olardın.
Qoymazdın əlimi salım cibimə,
Qonorar pulundan pivə alardın.

İndi qəzetlərdə görüb imzanı,
Uzaqdan-uzağa sevinən çoxdur.
Qəzet bolluğunun belə bir anı,
Sənə işləməyə bir qəzet yoxdur.

Xızı dağlarına söykənib belin,
Yenə əvvəlkitək şuxluğun qalıb.
Cəfərin, Müşfiqin Vətənin, elin,
Yenə vəsf edirsən xəyalə dalıb.

GEDİR

*İstedadlı şairimiz
Zəlimxan Yaquba*

Şairə coşqun təb, fitri istedad,
Allahdan verilir, fələkdən gəlir.
Günəştək işıqlı bir şərəfli ad,
Ən təmiz arzudan, diləkdən gəlir.

Bax ana yurduma, sərgidir-sərgi,
Vətən nəğməsindən yox gözəl şərqi.
Şairin şairə həmişə ərki,
Kəsilən halal duz-çörəkdən gəlir.

Bülbül niyə ötür, onu gül bilir,
Çayın şırıltısını nadan sel bilir.
Ay Qafar Süleyman, bütün el bilir; –
Zəlimxanın sözü ürəkdən gəlir.

QAPI

(qələm dostum Maarif Soltana)

Bir xoşbəxt sabahın tutub əlindən,
Getmək istəyirəm günəşə sarı.
Donmuş duyğularım açıla dən-dən,
Günəş şüasında isinə bari.

Orda nə qapı var üzümə bağlı,
Nə də açılması, döyüm qayıdım.
Qapılar görmüşəm qaralı-ağlı,
Çırpım, təpikləyim, söyüm qayıdım.

Fələyin əliylə bağlanan qapı,
Açarın itirər, açıla bilməz.
Baş kəsən balta var, bizdəndir sapı,
Məlum həqiqətdən qaçıla bilməz.

Yerdə at oynadır rüsvətxor, oğru,
Göy necə vardısı təmizdir elə.
Baxıram sayrısan ulduza doğru,
Biri Dərbənd, biri Təbrizdir elə.

Nurlu kainatın qapısı yoxdur,
Ay öz yerindədir, Mars öz yerində.
Bağlı qapıların kompası yoxdur,
Tutub oturdula tərs öz yerində.

Bir xoşbəxt sabahın tutub əlindən,
Getmək istəyirəm günəşə sarı.
Donmuş duyğularım açıla dən-dən,
Günəş şüasında isinə bari.

AŞIQ HAŞIM QUBALIDIR

*Sevimli sənətkarımız
aşiq Haşım Qubalıya*

Bu elimin sənətkarı,
Aşiq Haşım Qubalıdır.
Şeirin-sözün xiridarı,
Aşiq Haşım Qubalıdır.

Alovlansa sönməyən kəs,
Zirvəsindən enməyən kəs.
Dediyindən dönməyən kəs,
Aşiq Haşım Qubalıdır.

Qələm əldə, saz sinədə,
Coşur Araztək yenə də.
Nəğmə qoşan bu günə də,
Aşiq haşım Qubalıdır.

Məslislərdə yerin bilən,
Həmişə şən, deyib-gülən.
Daxilən də özgə aləm,
Aşiq Haşım Qubalıdır.

Qafar deyir bahar çağı,
Gəz Təngəni, gör Şahdağı.
Aşıqları Emin, Tağı,
Bir də Haşım Qubalıdır,
Aşiq Haşım Qubalıdır.

MƏNDƏN ARTIQ SEVƏN YOX

Kimsə görməz, bilinməzdir məkanın,
Əbədidir, tükənməzdir imkanın.
Əlindədir dünya adlı sükanın,
Bu dünyada sənə səcdə edən çox,
Allah, səni məndən artıq sevən yox!

Zövq alıram bəxş etdiyən ömürdən,
Həm yumşağam, həm də sərtəm dəmirdən.
Bir bəndənəm çıxarammı əmirdən?
Bu dünyada sənə səcdə edən çox,
Allah, səni məndən artıq sevən yox!

Gülür üzə hər gün nurlu bir sabah,
Dilimdədir: La ilahə illallah!
Çiçək açar arzularım inşallah!
Bu dünyada sənə səcdə edən çox,
Allah, səni məndən artıq sevən yox!

İndi-indi bəhrə verir əməyim,
Dar günümdə köməyimsən-köməyim.
Yeri gəlib, axı necə deməyim?
Bu dünyada sənə səcdə edən çox,
Allah, səni məndən artıq sevən yox!

Geci-tezi ölüm haqdır, bilirəm,
Ürəyimdən hər niskili silirəm.

Qəbul eylə dərgahına gəlirəm,
Bu dünyada sənə səcdə edən çox,
Allah, səni məndən artıq sevən yox!

ATA, ANA

Ana evin gur işığı,
Ata evin gərəyidir.
Ana evin yaraşığı,
Ata evin dirəyidir.

Yadda saxla bu öyüdü,
Öz-özünə kim böyüdü?
Ən müqəddəs ana südü,
Atanın da çörəyidir.

Biri vəzir, biri də şah,
Daş yandırar çəksələr ah.
Ata, ana həm qibləgah,
Həm Qafarın ürəyidir.

ƏSGƏR OĞLUM

*Oğlunu əsgəri xidmətə yola
salan atanın dilindən*

Uşaqılıq illərin arxada qalıb,
Get, sənə uğurlu yol, əsgər oğlum.
Ən təmiz and içmək qismətin olub,
Öz andına sadıq ol, əsgər oğlum.

Qoru bu müqəddəs Vətən torpağın,
Qoyma vaxtsız sola gülün, yarpağın.
Həmişə tətikdə olsun barmağın,
Düşməni lərzəyə sal, əsgər oğlum.

Dar gündə sınıdır bu elin mərdi,
Görən desin sənə ər oğlu ərdir.
Çalış ki, silinsin Qarabağ dərdi,
Qalmasın ürəkdə xal, əsgər oğlum.

Bilirəm nə üçün çatılıb qaşın,
Yolunu gözləyir yarı, yoldaşın.
Əgər istəyirsən ucalsın başın,
Yağıdan intiqam al, əsgər oğlum.

Hər an ayıq-sayıq ol keşiyində,
Neçə körpə yatır öz beşiyində.
Anan narahatdır ev-eşiyində,
Zəfər nəğməsini çal, əsgər oğlum.

SAGLIQ OLSUN

Demə daha dönməz geri,
Gələsiyəm sağlıq olsun.
Qalıb, qalmıb görüş yeri,
Biləsiyəm sağlıq olsun!

Gül-çiçəkdən tutub dəstə,
Ötəsiyəm bir şikəstə.
Son tikəmi bulaq üsrə,
Böləsiyəm sağlıq olsun!

Əcəl vaxtsız gəlsə belə;
Son sözümlü deyib elə,
Öləndə də gülə-gülə,
Öləsiyəm sağlıq olsun!

SAZI AYAQ ÜSTƏ ÇALIRLAR, BALA

*Yaxın dostlarımdan biri olan Abbas müəllim
55 yaşında mənə saz bağışladı. Elə bil gənclik
arzuma qovuşdum. Ayağa durub sazı sinəmə
basdım. Eydən dedilər ki, daha ayağa niyə
durursan? Elə saz sinəmdə bu şeiri yazıb,
mizrabı tellərdə gəzdirdim.*

Dəyişib zəmanə, dəyişib dövran,
Salamı rüşvətlə alırlar, bala.
Ovçunun gözündən yayınmır ceyran,
Bülbülü qəfəsə salırlar, bala.

Belə yaranıbdır dünya əzəldən,
Yazda söhbət açma sarı xəzəldən.
İncə musiqidən, incə qəzəldən,
Zövq alıb, feyziyab olurlar, bala.

Qafar Süleymanam, düşəndə dara,
Dərdə dərman hara, "Dilqəmi" hara?
Gəl fikrin getməsin kamana, tara,
Sazı ayaq üstə çalırlar, bala.

MƏNİM İZİM DAŞDAN KEÇİR

İstəyim düz, məramım düz,
Mərd doğubdur ana məni.
Çox görmüşəm hər sifət, üz,
Gətiribdir cana məni.

Başı qarlı dağ kimiyəm,
Bol meyvəli tağ kimiyəm.
Çağlayan bulaq kimiyəm,
İstəyirsən sına məni.

Könlüm sonsuz köhkəşandır,
Ümman tək coşub-daşandır.
Küsüb tez də barışandır,
Qınayırsan qına məni.

Şimşək kimi çaxasıyam,
Çağlamışam-axasıyam.
Mən sözümün ağasıyam,
Salma naxaq qana məni.

Adam var ki, başdan keçir,
Bərkdən keçir, boşdan keçir.
Mənim izim daşdan keçir,
Fələk salıb yana məni.

HƏMİŞƏ

Mərddən mərd yaranır, namərddən namərd,
Ot kökü üstündə bitir həmişə.
Üç yüz il yaşayan qarğa çəkir dərd,
Qartal istəyinə yetir həmişə.

Baxırsan bulağın gözü ağlayır,
Şəlalə zirvədə coşub-çağlayır.
Bənövşə sevgisin gizli saxlayır,
Bülbül öz gülüyün ötür həmişə.

Yaxşını-yamanı həyatdan öyrən,
Doğulduğun andan, saatdan öyrən.
Oturub-durmağı ustaddan öyrən,
Arıfdən mərifət götür həmişə.

Bu qövsü-qüzehtir, bu doğan dandır,
Dünyaya şəfəqlər saçılan andır.
Yağış çimizdirən, gün qurudandır,
Gül-çiçəkdən gəlir ətir həmişə.

Asanca seçilir ağac barından,
Payız nəğməsindən, sərt qış qarından.
Xoşbəxt o şairdir yazdıqlarından,
Qala bircə misra, sətir həmişə.

HƏLƏLİK DEMƏ

**Baxışlardan baxışa,
Alov düşər, köz düşər.
Arzular qanad açar,
Toy-düyündən söz düşər, –
Məhəbbət olan yerdə.**

MƏHƏBBƏT OLAN YERDƏ

Baxışlardan baxışa,
Alov düşər, köz düşər.
Arzular qanad açar,
Toy-düyündən söz düşər, –
Məhəbbət olan yerdə.

Ürək nəğmə oxuyar,
Gülər nərgiz, bənövşə.
Təzə açan çiçək də,
Ətir çaçar həmişə, –
Məhəbbət olan yerdə.

Qeysi Məcnun eyləyər,
Fərhad Büsü tün çapar.
Koroğlu Nigarını,
Nəbi Həcərin tapar, –
Məhəbbət olan yerdə.

Dinər sənətkar qəlbi,
Sözdən çələng bağlayar.
İlhamı bulaq kimi,
Hər an coşub-çağlayar, –
Məhəbbət olan yerdə.

Eşqin aliliyindən,
Dünya laləzar olar.
Sevilənlər, sevənlər,
Bu həyatdan kam alar, –
Məhəbbət olan yerdə.

BU QIZIN

Bu qızın hər sözə uyan vaxtıdır,
Həyatı anlayıb, duyan vaxtıdır.
Təklidən usanıb, doyan vaxtıdır,
Sevincli günləri bəxtinə yazın,
Bu qızın.

Gəlinlik paltarın geyməyib hələ,
Heç yerdə özünü öyməyib hələ.
Yoxdur sevən yarı dəyməyib hələ,
Arzusun, istəyin yüz yerə yozun,
Bu qızın.

Bir az ərköyündür, inadı da var,
Göylərə uçmağa qanadı da var.
Baxırsan elə bil sonadı da – var,
Qışa döndərməyin baharın, yazın,
Bu qızın.

Hırslənsə ağına-bozuna baxmaz,
Bircə ürəyim var, söksə də yıxmaz.
Sevinci, şadlığı dünyaya sıxmaz,
Tanıdığım gündən çəkirəm nazın,
Bu qızın.

Soyuq baxışları şaxtalı, qışdır,
Bu necə kiprikdir, bu necə qaşdır?!
Eyvanıma qonana bir qaranquşdur,
Eşqi yazılmamış dastandır üzün,
Bu qızın.

HƏLƏLİK DEMƏ

Görüş yerimizdə izimiz qalıb,
Şəffaf bulaqlarda gözümlüz qalıb.
Hələ deyiləsi sözümlüz qalıb,
Qəlbimiz köklənib bir sarı simə,
Bu sirri heç kimə hələlik demə.

Təmiz, büllur kimi göldü eşqimiz,
Hər an coşub-daşan seldi eşqimiz.
Təzə çiçək açan güldü eşqimiz,
Elə bil batıbdır şəhə, şəbnəmə,
Bu sirri heç kimə hələlik demə.

Dərə də keçmişik, dağ da aşmışıq,
Dumanda, çiskində bəzən çaşmışıq.
Bu da bir taledir qoşalaşmışıq,
Əgər istəmirsən bürünək qəmə,
Bu sirri heç kimə hələlik demə.

Ülvü məhəbbətə tuş olmuşuq biz,
Fərəhdən sevinib quş olmuşuq biz.
Sevənlər içində baş olmuşuq biz,
Məcnun demək olmaz hər ağıl kəmə,
Bu sirri heç kimə hələlik demə.

Razıyam bu sirri anan da bilə,
Bizim halımıza yanan da bilə.
Eşqi ən müqəddəs sanan da bilə,
Mən pərvanə olub, sənsə dön şəmə,
Bu sirri heç kimə hələlik demə.

SƏN QARŞIMA ÇIXANDA

Qışım dönüb yaz olur,
Sən qarşıma çıxanda.
Kədər-qüssə az olur,
Sən qarşıma çıxanda.

Görəndə Ay üzünü,
İtirirəm özümü.
Necə deyim sözümlü?
Sən qarşıma çıxanda.

Baxışına vuruldum,
Duruşuna vuruldum.
Yerişinə vuruldum,
Sən qarşıma çıxanda.

Hicrana dözmək çətin,
Arxanca gəzmək çətin.
Bir gülsən – üzmək çətin,
Sən qarşıma çıxanda.

Bəsdə alışıdım şəmə,
Məni-məndən eyləmə.
Gəl daha "yox" söyləmə,
Sən qarşıma çıxanda.

ÜSTÜNDƏ

Sevib, eşqə düşən gündən,
Çox yanısam köz üstündə.
Görüşünə gələndə mən,
İzim qalıb buz üstündə.

Hərdən küsüb-barışmışıq,
Eşq oduna alışmışıq.
Qaynamışıq, qarışmışıq,
Doğru, düzgün söz üstündə.

“Hə” almışam şirin dildən,
Fərqim yox ötən bülbüldən.
Subaylığım getdi əldən,
Bir alagöz qız üstündə.

NƏ YAXŞI

Bu gün bir söz dedim, onu yar yerə,
Salmayar nə yaxşı, salar nə yaxşı.
Gəlməyi məndəndir, getməyi ondan,
Qalmayar nə yaxşı, qalar nə yaxşı.

Gəzdim arxasınca dağı, düzləri,
Əl çatmaz zirvədə qaldı izləri.
Mənim həsrətimə ala gözləri,
Dolmayar nə yaxşı, dolar nə yaxşı.

Mən ki, dəyməyirəm xətrinə onun.
Ölləm, ləkə düşsə çətrinə onun.
Sevən könlüm bihuş ətrinə onun,
Olmayar nə yaxşı, olar nə yaxşı.

GÖR YADIMA NƏLƏR DÜŞDÜ

Günəş çıxdı güney dağın dalından,
Yer titrədi bəddöy atın nalından,
Busə aldım bir lalənin xalından,
Çəmən görüb toy libasın geyindi,
Nərgiz güldü, bənövşələr sevindi.

Sərin-sərin, xəlif-xəlif əsdi şəh,
Gül-çiçəyin yanağına qondu şəh.
Gör yadıma nələr düşdü, nələr eh!..
Bülbül kimi nəğmə deyib ötdüyüm,
Bir gözəlin görüşünə getdiyim.

Sevincimdən qanad açıb uçardım,
O ceyranın arxasıya qaçardım.
Ürəyimi bulaqlara açardım,
Olmazdı heç rahatlığım, dincliyim,
Dəli-dolu ilğim idi gəncliyim.

Görüş yeri necə vardır qalıbdır,
Sərv ağacı susub, fikrə dalıbdır.
Sevənlər də mehrin bura salıbdır,
İndi şirin xatirədir o anlar,
Məcnunlaşıb, kərəmləşib cavanlar.

Çoxdan qara saçlarıma dən düşüb,
Zirvə var ki, daha məndən gen düşüb.
O gəzdiyim dağlara da çən düşüb,
Çətin bir də o yerlərə qayıdam,
Bülbülləri yuxusundan ayıldam.

BİLMƏZ

Yarsız yuxu getməz gözə, aşiq yata bilməz,
Səbri tükənər, evdə qərar da tuta bilməz.

Dağ çapdı ki, Fərhad axırı yara yetişsin,
Çün eşqə inandı – onu Şirin ata bilməz.

Hər arzuya, hər istəyə yetmək deyil asan,
Hər aşiq olan vəslinə yarın çata bilməz.

Eşqin nuru gözdən süzülüb, gəlsə ürəkdən,
Yüz nifrət ola saf-təmiz eşqə bata bilməz.

Varsa Qafarın dərdi əgər, yardadı çarə,
“Dərmanını çünki ana bilməz, ata bilməz”.

BİZİM QIZLARIN

Yaradanın özü belə yaradıb,
Ynaqları aldı bizim qızların.
Şirinlikdə şəkər nədir yanında?!
Dodaqları baldı bizim qızların.

Xasiyyətdə xatırladır ipəyi,
Hər birisi evimizin çiçəyi.
Namus, qeyrət, and yeri öz örpəyi,—
Başındakı şaldı bizim qızların.

Bir görəsən seyrə çıxıb gəzəndə,
Gözlərini ceyran kimi süzəndə.
Canlar alır dodağını büzəndə,
Nazı qeylü-qaldı bizim qızların.

Yarandığı gündən bəri cahana,
Gəlməyibdir Tomris kimi bir ana.
Nigarlardan, Həcərlərdən nişanə,
Üzündəki xaldı bizim qızların.

Bir baxışdan işarəni tez anlar,
Bizdə olan bu gözəllər harda var?
Sevib-seçib bəyəndiyi oğlanlar,
Sanki Rüstəm-zaldı bizim qızların.

GƏLİN KÖÇƏNDƏ

Qız sevgi çələngi, qız eşq butası,
Ata ocağına sığmaz ədası.
“Vağzalı” çalınar, onun sədası,
Yayılar şəhərə, yayılar kəndə,
Gəlin köçəndə.

Gəlinlik paltarın əyninə geyər,
Gələn elçiləri bir az əyləyər.
Sırrını sevdiyi oğlana deyər,
Eşqin şərbətini süzüb içəndə
Gəlin köçəndə.

Baldan şirin olar, kəlməsi, sözü,
Bir ağ göyərçinə bənzəyər özü.
Günəştək nur saçar yanağı, üzü,
Çəkilər yollardan duman da, çən də,
Gəlin köçəndə.

Ata məğrur durar, çatar qaşını,
Ana silər gözdən sevinc yaşını.
Bəy də subaylığın atar daşını,
Səhv etməz belə bir gözəl seçəndə
Gəlin köçəndə.

Qafarın gül açar arzu-diləyi,
Sevincdən, şadlıqdan coşar ürəyi.
Necə vəsf etməsin belə mələyi?
Həyat sınağından əla keçəndə,
Gəlin köçəndə.

MƏNİ

Gəlmişəm xahişə, dönmüsən şaha,
Oturub süzürsən qıraqdan məni.
Arxanca gəzməkdən bezmişəm daha,
Qurtar bu tənədən, qınaqdan məni.

Sevilən sevənə qəlbini açdı,
Xəyalım quş olub yanına uçdu.
Bir busə istədim dodağın qaçdı,
Gəl məhrum eləmə yanaqdan məni.

Məhəbbət bağında ötən bülbüləm,
Hər gülə-çiçəyə çətin əyiləm.
Əvvəllər gördüyün Qafar deyiləm,
İstəyirsən çıxart sınaqdan məni.

DAHA

Həsərət aramızda cövlan eyləyir,
Keçdi qəm-kədəri atmağım daha.
Dalğalar qoynunda qəvvas kimiyəm,
Elə bil çatıbdır batmağım daha.

Yoxsan Ay üzünə baxım gecələr,
Həsərin evini yığım gecələr.
Ərşə çəkilibdir yuxum gecələr,
Pozulub o şirin yatmağım daha.

Sənli xatirələr çözüldü getdi,
Xəlvətdə göz yaşım süzüldü getdi.
Əllərin əlimdən üzüldü getdi,
Müşkül oldu sənə çatmağım daha.

ƏRİMƏYİM GETDİ YAYA

Bizə fələk yazan dərdi,
Saysaq əgər gəlməz saya.
Aramızda görüb fərqi,
Dağ dil açdı, yandı qaya.

Səni sevib, istəsəm də,
Fidan kimi bəsləsəm də,
Ha çağırıb, səsləsəm də,
Olmadın hay verən-haya.

Sevinmədik, gülmədik heç,
Dərdi-qəmi bölmədik heç.
Özümüz də bilmədik heç,
Görüşərik hansı aya.

Oldum ayıq baxışından,
Düşdüm duyuc baxışından.
Dondum soyuq baxışından,
Əriməyim getdi yaya.

Aramızdan bir çay axdı,
Həsərət bizi yaman yaxdı.
Keçmədik, gözümüz baxdı,
Sən bu taya, mən o taya.

LƏLƏM YOX

Gec olsa da indi duyub, bilmişəm,
Kim deyir ki, məhəbbətdə ələm yox?!
Elə yerdə vurulmuşam, sevmişəm,
Nə ovçuyam, nə qurmağa tələm yox.

Min naz ilə gəlib keçir önümdən,
Xəbər tutmur qəmli ötən günümdən.
Deyəndə ki, gəl başına dönüm mən,
Zalım qızı gülüb deyir hələm yox.

Çox aşıqlər sevgisinə qul oldu,
Bülbül susdu, günahkarsa gül oldu.
Eşq odunda Kərəm yanıb kül oldu,
Mən dərdimi kimə deyim – Lələm yox.

TƏB DƏ VERİB, SÖZ DƏ VERİB

Tanrıya qurban olum, hər nə verib – düz də verib,
Narı mərmər sinədə, qara xalı üz də verib.

Rəhmə bax, hikmətə bax; binəvə aşıqlərinə,
Alışib yanmaq üçün od da verib, köz də verib.

Bu elin qızları vallah, hərəsi bir sonadır,
Bəxş edib hər gözələ: lalə yanaq, üz də verib.

Nəyə lazımdı dönüb Məcnuna səhra gəzəsən?
Yar-yara yetmək üçün yol da verib, iz də verib.

Yurdumun hüsnü gözəl, qoynu da bir cənnətdir,
Çölü gül, zirvəsi qar – dağ da verib, düz də verib.

Bu gözəllikləri seyr eyləsə də doymur ürək,
Yaxşı ki, baxmaq üçün, Tanrı bizə göz də verib.

Hələ bunlar nədir ki, ilhamı coşsa Qafarın,
Vətəni vəsf edəsi təb də verib, söz də verib.

KÖNLÜMÜ

Yıxdın axır bəxti qara könlümü,
Qəmzələrin etdi yara könlümü.

Hər gözəlin zülfünə bağlanmaram,
Bir baxışın saldı tora könlümü.

Sən məni lap Məcnuna döndərmisən,
Sındıraraq etmə para könlümü.

Hər əzabın xoşdu mənə razıyam,
Qoy öz əlinlə məzara könlümü.

Düşdüm axır zindana Yusif kimi,
Yoxdu tabım, çəkmə dəra könlümü.

Ya məni öldür, ya da zəncirlə gəl,
Satmaq üçün çək bazara könlümü.

Dərdi-sərə çox da ki, aşıq dözər,
Qoyma tutulsun azara könlümü.

Hər şey üçün vurma mənə üz, qələm,
Əyrini-əyri, düzü-düz yaz, qələm.

Vermə keçən günləri bir-bir yelə,
Axtarasan bir daha düşməz ələ.
Sən ürəyimdən keçəni qeyd elə,
Çaşma, nə də öz yolunu az, qələm.
Əyrini-əyri, düzü-düz yaz, qələm.

Olmuşuq möhkəm necə bir daş kimi,
Mən sənə, sən də mənə qardaş kimi.
Hər əzaba, möhnətə sirdaş kimi,
Bir yolumuz var gedirik düz, qələm,
Əyrini-əyri, düzü-düz yaz, qələm.

Şimşək olub çaxmağına heyranam,
Kür çayıtək axmağına heyranam.
Hər işə düz baxmağına heyranam,
Yaxşını saxla, pisi gəl poz, qələm,
Əyrini-əyri, düzü-düz yaz, qələm.

Öz yolunu indi azır çoxları,
Lap quyu da hətta qazır çoxları.
Şər də atır, şər də yazır çoxları,
Sən pisi də yaxşılığa yoz, qələm,
Əyrini-əyri, düzü-düz yaz, qələm.

MİZAN-TƏRƏZİ

**Hər şey üçün vurma mənə üz, qələm,
Əyrini əyri, düzü düz yaz, qələm.**

Boş-boşuna gəzməmişən hər bağı,
Candan əzizdir Savalan, Şah dağı.
Darda qalıbdır Qarabağ torpağı,
Sil gözünün yaşını sən döz, qələm,
Əyrini-əyri, düzü-düz yaz, qələm.

Öz-özünə qaynayaraq daşma sən,
Həddini bil, səddi keçib aşma sən.
Boş yerə hay-küy qoparıb coşma sən,
Yaxşıdır vaxtında desən söz, qələm,
Əyrini-əyri, düzü-düz yaz, qələm.

Gəl gecə-gündüz Vətəni vəsf edək,
İstəmirəm boş yerə tərif güdək.
Sonraya bizdən – elə bir yol gedək,
Qalsa da qalsın əbədi iz, qələm.
Əyrini-əyri, düzü-düz yaz, qələm.

BU XALQ DA ÇOX DÖZDÜ ANCAQ

Sənin varım qızıl-gümüş,
Mənim varım sözdü ancaq.
Sənin yolun əyri-üyrü,
Mənim yolum düzdü ancaq.

Sən yaşadın özünçün şad,
Mən qazandım bir təmiz ad.
Sən bu elə, torpağa yad,
Məndən qalan izdi ancaq.

Bəsdir döydün sinənə sən,
Gör kim idin dünənəcən.
Vəzifədən enənəcən,
Bu xalq da çox dözdü ancaq.

ÇOXALIB

Bu ağacın budağını kim əyir?
Bu ağaca daş atanlar çoxalib.
Hərə bir cür zurnasını püfləyir,
Yanlarında züü tutanlar çoxalib.

Qəm çəkənlər boynu bükük bənövşə,
Dərdin yükü qəlbi sıxır həmişə.
Məhəl qoyan yoxdur daha düz işə,
Hay-küy ilə baş qatanlar çoxalib.

Oyanmadı gətirsəm də hey səbir,
Ağah edim dostu, yadı birbəbir,
Allah sənə rəhmət etsin, a Sabir!
Xorna çəkib bərk yatanlar çoxalib.

ÜSTÜNƏ

Öyrənib qara yaxmağı,
Həmişə ağın üstünə.
Kim mindirib bu axmağı?
Yenə ulağın üstünə.

Vərdişin tərgizmir, atmır,
Söz deyirsən söz də batmır.
Tay-tuşuna gücü çatmır,
Cumur bıçağın üstünə.

Danışığı darğa kimi,
Hər yetənə arxa kimi.
Qırıldayır qarğa kimi,
Qonub budağın üstünə.

Barda keçir ən xoş çağı,
Hər bir sözü boş, lağlağı.
“Vuranda” alıb o dağı,
Qoyur bu dağın üstünə.

Boyun yoğun, şişib qarın,
İtiribdir tamam arın.
Ayılında günahların,
Yıxır arağın üstünə.

NƏ LAZIM

Bir nadana

Çox da vaxtsız saçlarına düşüb dən,
Nə abır var, nə həya var üzündə.
Doğulanda doğulmusan təşər sən,
Odur ki, heç xeyir də yox izində.

Mən əkdiyim hər bir ağac bar tutub,
Sevinirəm: alma, heyva, nar tutub.
Sənin isə gözlərini var tutub,
Rüşvətxorun böyüyəsən özün də.

Bu dünyanı beş gün sanıb – gedirsən,
Hər bir şeyi guya qanıb gedirsən.
Gecə-gündüz elə yanıb gedirsən,
İsinməyə çatmır ancaq, közün də.

Asan deyil bu həyatdan bac almaq,
Xoşbəxtlikdir el gözündə ucalmaq.
Nəyə lazım sənin kimi qocalmaq?
Bilinməyir əyrin kimi düzün də.

Vallah Qafar gec yazsa da bu şeiri,
Tənqidinin var ünvanı, var yeri.
Yetmişini yaşamısan, nə xeyri?
Bundan belə yaşayasan yüzün də.

QAZSIZ

N.Gəncəvinin "Sənsiz" qəzəlinə nəzirə

Gecəməz-gündüzümüz oldu fəlakət qazsız,
Kimə yazdıqsa hədər getdi o saat qazsız.

Canımı məst eləyən istisinə qurban olum,
Soyuğa yoxdu tabım, qalmaqda taqət qazsız.

Elə ki, şaxta düşür, mənfi olur temperatur,
Üşüyüb-titrəyirəm, qalxır hərərət qazsız.

Məhlədə indi döyür bir çoxu hər gün dizinə,
Bilməyir neyləsin heç gör neçə külfət qazsız.

Girirəm yorğanın altı bədənim bəlkə qıza,
Arvada söz deməyə yoxdu cəsərət qazsız.

Odunu hardan alım, tapmıram, ey şanlı müdir,
Verməsən olmayacaq dərdimə hacət qazsız.

Söz verib qış qabağı, arxayın etdin bizi sən,
Olmadıq qız nədi heç yayda da rahat qazsız.

EYLƏYİR

“Yaxşı oğul dayısına oxşayar”.

El məsəli

Hər gəlişiyə dayım könlümü şad eyləyir,
Mən dediyim kəsləri işdən azad eyləyir.

Pişvazına çıxmağa hazırım, ağzım nədir,
Gör nə qədər istəyir xətrimi – yad eyləyir.

Qarşılananda kişi təmtərağı çox sevir,
Xalça, palaz sərməyim başqa büsat eyləyir.

Arxada dağdır bizə, mən ona söykənmişəm,
Çünki nəyi istəsəm tez ora xod eyləyir.

Milçəyi fil eyləmək adətidir, müxtəsər,
İşlədiyi yerləri guya abad eyləyir.

Söküb-dağıtmaqda lap oxşamışam daydaya,
–Sən məni keçdin, – deyib, indi də dad eyləyir.

HARDA İTİB-BATMISAN

Söylə niyə gəlmədin axşam şama?
Harda itib-batmısan, ay zırrama?

Ağlını topla başına bil qəti,
Heç yeridirmi telefon söhbəti?
Soxma gözə hörməti, şan-şöhrəti,
Tazə gəlibdir hələ ağzın tama,
Harda itib-batmısan, ay zırrama?

Çox da ki, arxanda dayanmış dayın,
Zırramalıqda sənin olmaz tayın.
Başdakının verməsən aylıq payın,
Çatmaq olar arzuya, həm də kama?
Harda itib-batmısan, ay zırrama?

Artıb, atam, hər bir işə pəl vuran,
Kəlləmayallaq yıxılır el vuran.
Yaxşı ki, yoxdur sənə bir əl vuran,
Hər şeyin üstündə düşərdin dama,
Harda itib-batmısan, ay zırrama?

Verdiyin o vədə olubdur tamam,
Dinməyirəm, bəlkə deyirsən xamam?
Qaz azalıb, çox da isinmir hamam,
Mətləbə keç, söhbəti gəl fırlama,
Harda itib-batmısan, ay zırrama?

Haqqı geciksə Kişi səndən küsər,
Qalxdığın o kəndiri dibdən kəsər.
Söhbətimin məğzi budur müxtəsər:
Boş yerə hay-küy qoparıb, cırnama,
Aylığı çatdır tez elə axşama,
Harda itib-batmısan, ay zırrama?

GEDİR

Yolda məni dost, tanış görsə qıraqdan keçir
Heç yaxına gəlməyir, ayə uzaqdan keçir.

Dəvət edirlər hara guya ki, mən gəlmişəm,
Yüz qohumum var azı güldürüb heç gülmürəm.
Çoxlarına doğrusu neyləmişəm bilmirəm,
Bəybala soldan keçir, Gülübalə sağdan keçir,
Heç yaxına gəlməyir, ayə uzaqdan keçir.

Kimdi deyən boş yerə ömrü başa vurmuşam?
Əyri yola kim düşüb, lap qulağın burmuşam.
Bir işə bax: kölgədə görsə Vəli durmuşam,
Öz evinə girməyir fırlanıb bağdan keçir,
Heç yaxına gəlməyir, ayə uzaqdan keçir.

Yaxşı-yaman, müxtəsər bolluca dostum olub,
Hər birinin ayrıca şəninə tostum olub.
Onları cəm eyləyən sən demə "post"um olub,
Yoxdu vəzifəm deyə, indi hamı yan keçir,
Heç yaxına gəlməyir, ayə uzaqdan keçir.

SƏNDƏ ÇATIŞMIR DEYƏSƏN

Yenə ağzın qızıqıb, bəsdə gedirsən küyə sən,
Bunu tək mən demirəm, səndə çatışmır deyəsən.

Tükümün sayı qədər görmüşəm ad-san güdəni,
Daha mən görməmişəm, arxanı, həm yan gedəni.
Düz adamsansa əgər neyləyirsən cangüdəni?
Tay-tuşun yerlə gedir, qalxma nəhaqdan göyə sən,
Bunu tək mən demirəm, səndə çatışmır deyəsən.

Harda gəldi soxulub dəstək olursan ona da,
Yarımaq xəstəliyi səndə keçibdir qana da.
Bu da vacibir məgər gündə girib ekrana da,
Yerli-yersiz özünü reklam edib hey öyəsən?
Bunu tək mən demirəm, səndə çatışmır deyəsən.

Tanıyanlar da bilir qanə də olursan aza,
Gah fağır, gah da görürlər ki, dönürsən quduza.
İlişib bir gün özün işdi gedəndə güdaza,
Elə etmə başına sonra qapazla döyəsən,
Bunu tək mən demirəm, səndə çatışmır deyəsən.

DƏMLƏR O DƏMLƏR İDİ, ZAMAN OL ZAMAN İDİ

S.Ə.Şirvaniyə nəzirə

Kim deyir ötən illər yamandan-yaman idi?
“Dəmlər o dəmlər idi, zaman ol zaman idi”.

Daydayıma söykərib hey dağıdıb-sökürdüm,
Hara göndərsəydilər guya qurub-tikirdim.
Bəhrəli bağ yerinə barsız ağac əkirdim,
Kef-damağım çağ idi, işlərim rəvan idi,
“Dəmlər o dəmlər idi, zaman ol zaman idi”.

Hər iclasda, tədbirdə nümunəydim yüzünə,
Adamı olmayanın düşürdülər izinə.
Başda oturanların iş görmək əvəzinə,
Doldurduğu plan da yalandan-yalan idi,
“Dəmlər o dəmlər idi, zaman ol zaman idi”.

Nə olsun ki, əzəldən çoxlarına qəmişdim,
Ağzı dolu anbarı bircə aya yemişdim.
Heç kimin qabağında belə əyilməmişdim,
Onda bu heydən düşən lələşin cavan idi,
Kim deyir ötən illər yamandan-yaman idi?
“Dəmlər o dəmlər idi, zaman ol zaman idi”.

HƏR KƏSƏ QİSMƏT DEYİL

Çoxlarının olsa da ad-sanı, şan-şöhrəti,
Hər kəsə qismət deyil başdan aşa sərvəti.

Arzu edirdim hər an müftə yeyib, hey yatam,
Tapdıq əmioğlum kimi istəyimə tez çatam.
Yaxşı demişdi o vaxt rəhmətə getmiş atam;
“Pulsuz olan kəslərin olmayır heç hörməti”,
Hər kəsə qismət deyil başdan aşa sərvəti.

Gör nə günə düşdü lap məhlədə zavmaq Tağı,
Yoxdu pulu almağa bir qara qaşqaldağı.
Şortik Həsən, Səbzalı lağlağıdır, lağlağı,
Sübh obaşdan durub tində qırır qeybəti,
Hər kəsə qismət deyil başdan aşa sərvəti.

Atmaq üçün dəryaya qozbel İsa tor satır.
Dikbaş Əli bilmirəm, hər nə satır zor satır.
Çox da ki, var təhsili Mirzəbala şor satır,
Zərbəli doydum demir, qarmalayır rüşvəti,
Hər kəsə qismət deyil başdan aşa sərvəti.

Şirbala heydən düşüb, baltası kəsmir daşı,
Mirqara evdən bezib, yasda yeyir bozbaşı.
Haqlasa da yetmiş molla Cavadın yaşı,
Ömrü boyu dadmayıb quş südü, ceyran əti,
Hər kəsə qismət deyil başdan aşa sərvəti.

Əldə çıraq axtarır Xeyrənisə öz ərin,
Gör neçə ildir yatıb bəxti yazıq Dilbərin.
Yox pulu evlənməyə inteligent Sərvərin,
Güllü ərə getməyir, Fatma atıb Heybəti,
Hər kəsə qismət deyil başdan aşa sərvəti.

Zurnada xaric gedir Gülbalanın çaldığı,
Vahidin azmı olub boş xəyala daldığı?
Qonşuda Salman kişi Mehralıdan aldığı,
Borcu verə bilməyir, düzdə qalıb külfəti,
Hər kəsə qismət deyil başdan aşa sərvəti.

Evdə didərgin salan Pirvəlini puldu-pul,
Qul bazarında Vəli işləsə də quldu-qul.
Xəccə kimi Telli də ərlə ikən duldu-dul,
Qeybə çıxıbdır Fəti, yoxdu görən Mürvəti,
Hər kəsə qismət deyil başdan aşa sərvəti.

Sən də ay Aqil kişi, bəsdə məni danladın,
Gizli qalan mətləbi bəlkə özün anladın.
Məsləhət üçün sağ ol, boş-boşuna banladın,
Müxtəsəri bəsdə ta, gəl qutaraq söhbəti,
Hər kəsə qismət deyil başdan aşa sərvəti.

NURLU SİMA

Hippokrat andına sadıq və bu şərəfli adı layiqincə daşıyan ağ xalatlı həkimlərimiz çoxdu. Onlardan biri də həkim İmran Məmmədovdur. Bəlkə də bu peşəyə bağlılıq ona atası Dadaş kişidən keçib. Axı o da uzun illər həkim işləyib.

Bu gün 50 min əhalisi olan Dəvəçi rayonunda az adam tapılar ki, həkim

İ.Məmmədovu tanımasın. Açıq bəzilərinin ondan narazılığı bəlkə də istəyinə nail ola bilməmələridir.

Həqiqət isə belədir:

İmran Məmmədov 1945-ci ildə Xaçmaz rayonunun Çarxı kəndində anadan olub. 1968-ci ildə Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika şöbəsini bitirib. 1988-89-cu illərdə xaricidə - Laocun mərkəzi Vyentyan şəhərində həkim - nevropatoloq işləyib. 1997-ci ildən 12 saylı zona tibb sosial-ekspert komissiyasının sədridir.

SSRİ səhiyyə əlaçısı (1983), əla kateqoriyalı həkimdir.

Allahın yerdəki danışan dili olan şairlərə, onların kitablarının işıq üzü görməsində həkim İmran Məmmədovun sponsorluq etməsi birinci dəfə deyil.

Vəssalam...

Müəllif

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

Tələtömlü şair ömrünün xoşbəxtliyi (Z.Eloğlu)...3

Gedirəm üzə sabaha

Sən həmişə bizimləsən.....	10
Bu xalqın.....	13
Var.....	14
Yenə bahardır.....	15
Olarını heç.....	16
Bahar gəlib.....	17
Gözəldir.....	18
Dağların.....	19
Tələsdi.....	20
Əhdə sədaqətlidir.....	21
Bu səhər.....	23
Təbiət lövhələri.....	24
Gedirəm üzə sabaha.....	25
Bahar duyğuları.....	26
Doymadım.....	27
Daş.....	29
Payız lövhələri.....	31
Qar qız.....	32

Vətən yangısı

Vətən.....	34
Qorunmadıq.....	35
Oxşamır.....	36
Lələ.....	37

Bu dağların.....	38
Şah nəğmə.....	40
Bu dünya bir küyə bənddir.....	41
Qocaldı.....	42
Olmasa.....	43
Lazım deyil barıt daha.....	44
Məzarımı qazın daha.....	45
İndi.....	46
Çıxır.....	47
Eyləyirsən.....	48

Doğmalığ

Olacaqsan.....	50
Milyonların şairi.....	51
A Müşfiq.....	53
Şairin çəkdiyi ancaq cəfadır.....	54
Gedir.....	56
Qapı.....	57
Aşiq Həşim Qubalıdır.....	58
Məndən artıq sevən yox.....	59
Ata, ana.....	61
Əsgər oğlum.....	62
Sağlıq olsun.....	63
Sazı ayaq üstə çalırlar, bala.....	64
Mənim izim daşdan keçir.....	65
Həmişə.....	66

Hələlik demə

Məhəbbət olan yerdə.....	68
Bu qızın.....	69
Hələlik demə.....	70

Sən qarşıma çıxanda.....	71
Üstündə.....	72
Nə yaxşı.....	73
Gör yadıma nələr düşdü.....	74
Bilməz.....	75
Bizim qızların.....	76
Gəlin köçəndə.....	77
Məni.....	78
Daha.....	79
Əriməyim getdi yaya.....	80
Lələm yox.....	81
Təb də verib, söz də verib.....	82
Könlümü.....	83

Mizan-tərəzi

Qələm.....	85
Bu xalq da çox dözdü ancaq.....	87
Çoxalib.....	88
Üstünə.....	89
Nə lazım.....	90
Qazsız.....	91
Eyləyir.....	92
Harda itib-batmışan.....	93
Gedir.....	95
Səndə çatışmır deyəsən.....	96
Dəmlər o dəmlər idi, zaman ol zaman idi.....	97
Hər kəsə qismət deyil.....	98

Kompüter icraçısı
Cəmilə Akifqızı
İstehsalat müdiri **Nərmin İsabəyli**
Çapçı **Aygün Qismətqızı**
Texniki işçi **Xədicə Akifqızı**
Çapa imzalanıb **07.03.2009**
Formatı **60x84 1/16**
Fiziki çap vərəqi **6,75**
Sayı **300**

Qafar Süleyman
Gedirəm üzə sabaha
(şeyrlər)
Bakı-Şirvanəşr-2009

JR $\frac{2009}{218}$

Sən ha barmağınla o yarı göstər,
Neçə dağ tərifi, qayanı göstər.
Bu ana torpaqdan doyanı göstər,
Qoynunda uyusam bəsimdir mənim.

473